

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ І ФІНАНСІВ**

Кафедра економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**для самостійної роботи з дисципліни
«Діагностика підприємницької діяльності»**

для студентів денної та заочної (дистанційної) форми навчання
освітнього ступеня «магістр»
за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля»

Кам'янець-Подільський – 2024

Волощук Ю.О., Волощук К.Б

Методичні вказівки для самостійної роботи з дисципліни «Діагностика підприємницької діяльності» для студентів денної, заочної (дистанційної) форми навчання освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля». Волощук Ю.О., Волощук К.Б. Кам.-Под.: ЗВО «Подільський державний університет», 2024. 40 с. 1,7 д.а.

Рецензенти:

Вініченко Ігор Іванович - д-р екон. наук, проф., завідувач кафедри економіки (Дніпровський державний аграрно-економічний університет)

Рудик Володимир Касянович - д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування (ЗВО «Подільський державний університет»).

.

Затверджено на засіданні Методичної комісії Навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» протокол № від “13” травня 2024 р.

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»:
протокол № від “28” травня 2024 р.*

Методичні вказівки для самостійної роботи з дисципліни «Діагностика підприємницької діяльності» для студентів денної та заочної форми навчання освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля». Розглянуто зміст тематичного плану дисципліни, питання до кожної теми, відомості щодо підготовки до контролю знань з дисципліни «Діагностика підприємницької діяльності». Подано питання для підсумкового контролю, список рекомендованої літератури. Вказівки орієнтовано на активізацію виконавчого етапу навчальної діяльності студентів.

© Волощук Ю.О., Волощук К.Б., 2024

© ЗВО «Подільський державний університет», 2024

Навчальна дисципліна «Діагностика підприємницької діяльності» є обов'язковою при підготовці фахівців спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Мета дисципліни є формування економічного мислення і практичних навичок діагностування підприємницької діяльності для виявлення проблеми функціонування, прихованих резервів та перспективних напрямків удосконалення використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів підприємства з урахуванням економічних, соціально-демографічних, науково-технічних та інших тенденцій.

Завдання дисципліни: полягають в оволодінні новітніми методами комплексного аналізу фінансово-майнового стану підприємства та результатів його виробничо-господарської діяльності з метою: по-перше, одержання об'єктивного уявлення про ситуацію та перспективи розвитку підприємства; по-друге, розроблення практичних заходів щодо вдосконалення господарського механізму, підвищення ефективності його функціонування; по-третє, зростання рівня конкурентоспроможності суб'єкта господарювання; по-четверте, створення і впровадження технологій контролю за його фінансово-майновим станом та ефективністю діяльності.

Вивчення дисципліни «Діагностика підприємницької діяльності» ґрунтується на положеннях таких дисциплін: «Економічне управління підприємством», «Підприємництво і малий бізнес», «Оцінка ринку та конкурентного оточення», «Експертиза товарів та послуг».

Міждисциплінарні зв'язки. Здобувач ефективніше засвоює матеріал дисципліни «Діагностика підприємницької діяльності», вивчаючи її складові паралельно з такими курсами, «Бізнес-планування підприємницької діяльності», «Економічна діагностика в торгівлі», «Стратегічний аналіз підприємницької діяльності».

Основними результатами навчання після вивчення курсу «Діагностика підприємницької діяльності» мають бути сформовані фахові компетенції, які дадуть студентам знання та вміння для розв'язування практичних завдань, а саме знання та вміння використовувати методологію діагностики, обґрунтовувати та вибирати методику її проведення в залежності від сукупності об'єктивних та суб'єктивних факторів, застосовувати методичний апарат та інструментарій економічного діагностування для оцінки ресурсів, процесів і результатів діяльності підприємства, а також для діагностування конкурентного середовища та стану підприємства.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗДІЛ 1. ОСНОВИ ДІАГНОСТИКИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСНОВНИХ ЇЇ АСПЕКТІВ

ТЕМА 1. ДІАГНОСТИКА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПОНЯТТЯ, ЗМІСТ, ПРИНЦИПИ ПРОВЕДЕННЯ

План

1. Сутність та принципи діагностики підприємницької діяльності
2. Формування інформаційного масиву даних

Предмет і задачі курсу. Предмет курсу. Взаємозв'язки з іншими дисциплінами. Інтегрованість знань і навиків фахівця. Необхідність оволодіння сучасною технікою економічного мислення. Мета й задачі курсу. Блочно-змістова побудова курсу. Роль самостійної роботи в опануванні курсом.

Сутність бізнес-діагностики, її види. Підприємство (виробничо-економічна система) як об'єкт діагностики. Діагностика як спосіб розпізнавання стану виробничо-економічної системи за допомогою реалізації комплексу дослідницьких процедур і виявлення в них слабких ланок і «вузьких місць». Місце економічної діагностики в системі управління підприємством. Діагностика підприємницької діяльності і техніко-економічний аналіз: спільні риси і відмінності. Основні чинники, що обумовлюють виокремлення економічної діагностики в окрему галузь знань і сферу діяльності. Взаємозв'язок економічної діагностики підприємницької діяльності з іншими функціями управління. Класифікація типів і видів економічної діагностики за різними ознаками, їх характеристика.

Методичний апарат та інструментарій діагностики підприємницької діяльності. Використання методів, що ґрунтуються на кількісній оцінці стану: зіставлення, порівняння, індексний, пофакторний тощо. Економіко-математичні методи, сфера їх використання. Моделі: дескриптивні й аналітичні. Спеціальні діагностичні методи: SWOT-аналіз, бенчмаркінг, аналіз ланцюжка створення вартості, аналіз полів бізнесу та ін. Методи якісної

оцінки в економічній діагностиці. Експертні методи, метод Дельфі. Інформаційні джерела для проведення бізнес-діагностики підприємства

Питання для дискусії

1. У чому полягає сутність бізнес-діагностики підприємства?
2. Назвіть основні класифікаційні ознаки та відповідні їм різновиди бізнес-діагностики підприємства.
3. Які функції виконує діагностика в системі управління підприємством?
4. Які основні завдання бізнес-діагностики підприємства?
5. Назвіть типові цілі бізнес-діагностики підприємства залежно від зацікавлених осіб.
6. Яка послідовність і зміст етапів діагностики підприємства?
7. Інформаційні джерела для проведення бізнес-діагностики підприємства
8. Методи пошуку та первинної обробки аналітичної інформації.
9. Які особливості бізнес-діагностики підприємства на різних етапах його розвитку?
10. Які властивості інформації є найвагомішими для дослідника?
11. Які етапи передбачає процес пошуку необхідної інформації?
12. Які існують основні методи збирання первинної інформації?
13. Які неофіційні методи пошуку інформації можуть бути застосовані?
14. У чому полягає обробка інформації та хто цим займається?
15. Яким чином складається програма бізнес-діагностики?
16. Відмінності між зовнішніми та внутрішніми консультантами при проведенні бізнес-діагностики підприємства.

Література:

1. Афанасьев М. В., Білоконенко Г. В. Економічна діагностика: навчально-методичний посібник. Х. : ВД «Інжек», 2007. 296 с.
2. Алескерова Ю.В., Коробчук А.Р. Аналіз фінансового потенціалу аграрного підприємства. Електронне наукове фахове видання «Глобальні та національні проблеми економіки». 2018. №22. С.436-438.

3. Власюк Н.І. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Львів: Магнолія 2006, 2016. 302 с.
4. Гончарук І.В., Старосуд В.І., Мулик Т.О. Фінансові результати сільськогосподарських підприємств: механізм формування та аналітична оцінка (на прикладі Ялтушківської дослідно-селекційної станції ІБК і ЦБ НААН України). Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2018. № 3. С. 18-34.
5. Євдокимова Н. М., Кірієнко А. В. Економічна діагностика: навчально-методичний посібник. К. : КНЕУ, 2005. 110 с.
6. Загурський О.М. Фінансовий аналіз: кредитно-модульний курс: навч. посіб.-К.: «Центр учбової літератури», 2013 .- С. 5-223, 280-335.
7. Казакова Н.А. Фінансовий аналіз: підручник. К.: ЦНЛ, 2018. 539 с.
8. Калетнік Г. М., Даниленко А.С., Варченко О.М., Ціхановська В.М. Фінансовий менеджмент: підручник. Київ.: «Хай–Тек Пресс», 2013. 688с.
9. Мулик Т.О., Гловюк А. Діагностика фінансового стану підприємства як основа забезпечення його економічної безпеки. Житомир: Видавець О.О. Євенок. 2017. С. 104-105.
10. Отенко І.П., Азаренков Г.Ф. , Іващенко Г.А. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Харків.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с. URL: https://learn.ztu.edu.ua/pluginfile.php/27576/mod_resource/content/1.pdf.
11. Сарай Н.І. Економічна діагностика: навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. 165 с.
12. Томчук О.Ф. Роль фінансової стійкості в оцінці ймовірності банкрутства підприємства. Slovak international scientific journal. 2020. № 38. С. 14-24.
13. Школьник І.О., Боярко І.М., Дейнека О.В. та інші. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 368 с.

ТЕМА 2. ДІАГНОСТИКА ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА.

План

1. Характеристика зовнішнього середовища підприємства
2. Методи діагностики середовища підприємства

Умови формування конкурентного середовища підприємства, що формуються державою, конкурентами на ринку та кожним учасником ринку в процесі його ділової активності. Становище учасників ринку під впливом змін у конкурентному середовищі.

Форми організації та проведення діагностики конкурентного середовища (аналітична, експертна, діагностика на моделі). Аналітична діагностика конкурентного середовища: виявлення переліку підприємств, що знаходяться на цільовому або новому ринках; приведення вартісних і фінансових показників до порівнянного виду; визначення типу обраного ринку (ринок продавця, ринок покупця); розрахунок характеристик, що відображують стан ринку; визначення ринкових часток підприємства; побудова таблиці ринкових часток підприємств і розрахунок середньої ринкової частки, що припадає на одне підприємство; розрахунок узагальнених характеристик інтенсивності конкуренції; оцінка ступеня монополізації ринку; факторний аналіз динаміки ринкових часток конкурентів; вибір виду статистичного розподілу ринкових часток; формування груп підприємств, що знаходяться на ринку і розрахунок середньої ринкової частки, що припадає на групу; розрахунок темпу приросту ринкової частки кожної групи підприємств; побудова конкурентної карти ринку; виявлення типових стратегічних положень підприємств на ринку; ситуаційний аналіз і прогнозування стратегії конкуренції підприємства на даному ринку.

Експертна діагностика конкурентного середовища: визначення та оцінка основних характеристик ринку; визначення конкурентних сил, які діють на ринку (суперництво серед діючих конкурентів; конкуренція з боку товарів-замінників; загроза появи нових конкурентів; позиції та економічні можливості постачальників і споживачів), оцінка їх впливу на ринкову ситуацію; фактори, що визначають рівень конкуренції на ринку, та ознаки їх прояву; визначення місця учасників за конкурентною позицією; прогноз дій стратегічних конкурентів; ключові фактори успіху в конкурентній боротьбі: їх встановлення та оцінка; оцінка привабливості галузі.

Стратегічні групи конкурентів: поняття, необхідність дослідження та оцінки характеристика. Карта стратегічних груп конкурентів. Результати аналізу стратегічних груп та їх використання. Джерела й методи одержання

інформації для аналізу діяльності конкурентів. Ознаки та підходи до їх формування. Принципи побудови карти стратегічних груп. Оцінка становища стратегічних груп відносно конкурентних сил на ринку. Стратегічні можливості, що має підприємство у своїй галузі. Визначення динаміки стратегічних груп.

Складові конкурентоспроможності підприємства. Конкурентні переваги вищого та нижчого порядку. Фактори конкурентоспроможності підприємства. Ключові фактори успіху. Конкурентний потенціал. Класифікація конкурентних переваг. Підходи до забезпечення конкурентоспроможності підприємств (заснований на стратегіях конкуренції та вартісний). Ключові характеристики та критерії конкурентоспроможності підприємства. Конкурентний статус підприємства, його оцінка. Конкурентний статус у визначенні І. Ансоффа, методичні аспекти обчислення його рівня. Межі значень показника КСП. Взаємозалежність конкурентних переваг і конкурентного статусу підприємства.

Динамічний характер конкурентоспроможності підприємства. Взаємозалежність конкурентоспроможності підприємства і конкурентоспроможності продукції. Методи оцінки конкурентоспроможності підприємства. Використання результатів діагностики конкурентоспроможності підприємства. Порівняльна діагностика конкурентоспроможності підприємств-суперників. Методичні підходи до порівняння суперників, використання провідних чинників успіху в галузі. Процедура оцінки. Особливості оцінки вагомості чинників. Інтегральна оцінка конкурентоспроможності: переваги й недоліки

Питання для дискусії

1. Охарактеризуйте форми конкуренції.
2. Охарактеризуйте форми діагностики конкуренції на ринку.
3. Розкрийте основний зміст етапів діагностики конкурентного середовища.
4. Що таке місткість ринку?
5. За допомогою яких параметрів оцінюється стан конкуренції на цільовому ринку?

6. Як обчислити показники інтенсивності конкуренції на ринку та як тлумачаться їх значення?
7. Охарактеризуйте модель М. Портера.
8. Охарактеризуйте основні аспекти аналізу юридично-господарських параметрів підприємства.
9. Сутність дослідження системи управління підприємства.
10. Чутність дослідження екологічності діяльності підприємства.
11. Сутність методу стратегічного аналізу SWOT-аналіз.
12. Сутність методу вибору стратегії конкурування PIMS-аналіз.
13. Сутність методу вибору стратегії конкурування матриця Boston Consulting group.
14. Сутність методу вибору стратегії конкурування матриця McKinsey/General Electric.

Література:

1. Афанасьев М. В., Білоконенко Г. В. Економічна діагностика: навчально-методичний посібник. Х. : ВД «Інжек», 2007. 296 с.
2. Алескерова Ю.В., Коробчук А.Р. Аналіз фінансового потенціалу аграрного підприємства. Електронне наукове фахове видання «Глобальні та національні проблеми економіки». 2018. №22. С.436-438.
3. Власюк Н.І. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Львів: Магнолія 2006, 2016. 302 с.
4. Гончарук І.В., Старосуд В.І., Мулик Т.О. Фінансові результати сільськогосподарських підприємств: механізм формування та аналітична оцінка (на прикладі Ялтушківської дослідно-селекційної станції ІБК і ЦБ НААН України). Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2018. № 3. С. 18-34.
5. Євдокимова Н. М., Кірієнко А. В. Економічна діагностика: навчально-методичний посібник. К. : КНЕУ, 2005. 110 с.
6. Загурський О.М. Фінансовий аналіз: кредитно-модульний курс: навч. посіб.-К.: «Центр учбової літератури», 2013 .- С. 5-223, 280-335.
7. Казакова Н.А. Фінансовий аналіз: підручник. К.: ЦНЛ, 2018. 539 с.

8. Калетнік Г. М., Даниленко А.С., Варченко О.М., Ціхановська В.М. Фінансовий менеджмент: підручник. Київ.: «Хай–Тек Пресс», 2013. 688с.
9. Мулик Т.О., Гловюк А. Діагностика фінансового стану підприємства як основа забезпечення його економічної безпеки. Житомир: Видавець О.О. Євенок. 2017. С. 104-105.
10. Отенко І.П., Азаренков Г.Ф. , Іващенко Г.А. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Харків.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с. URL: https://learn.ztu.edu.ua/pluginfile.php/27576/mod_resource/content/1/%D0%A4%D1%96%D0%BD_%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7_2015.pdf.
11. Сарай Н.І. Економічна діагностика: навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. 165 с.
12. Томчук О.Ф. Роль фінансової стійкості в оцінці ймовірності банкрутства підприємства. Slovak international scientific journal. 2020. № 38. С. 14-24.
13. Школьник І.О., Боярко І.М., Дейнека О.В. та інші. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 368 с.

ТЕМА 3. ДІАГНОСТУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКИХ ПАРАМЕТРІВ.

План

1. Еволюція організаційних структур управління
2. Оцінка основних організаційних структур управління
3. Особливості управлінської діагностики

Сутність управлінської діагностики та організація її проведення. Управлінська діагностика як особлива дослідницька діяльність. Своєрідність проведення діагностики й можливостей використання попередніх результатів. Систематизація інформації для дослідження. Діагностика структури управління та якості управлінських рішень. Ознайомлення з формальною організаційною структурою, визначення її типу. Оцінка відповідності оргструктури стратегії підприємства. Оцінка параметрів: гнучкості, надійності, оперативності, якості рішень.

Оцінка зв'язків підприємства із зовнішнім середовищем. Основні контрагенти підприємства, оцінка взаємозв'язків. Діагностика зовнішнього середовища підприємства. Аналіз зв'язків з органами місцевої влади і самоврядування. Екологічні чинники, оцінка їх впливу.

Оцінка загальних результатів діяльності підприємства. Критерії і показники, що використовуються для загальної діагностики системи менеджменту підприємства. Загальна ефективність діяльності як ступінь досягнення цілей. Інформаційні технології та оцінка ефективності їх використання.

Питання для дискусії

1. У чому полягає сутність управлінської діагностики?
2. Які етапи можна виділити в управлінській діагностиці?
3. Які методи діагностики застосовують в управлінській діагностиці?
4. Як можна провести діагностику управлінського персоналу?
5. Охарактеризуйте основні принципи проведення функціонально-вартісної діагностики системи управління.
6. Які існують особливості проведення функціонально-вартісної діагностики системи управління?
7. Як розрахувати економічний ефект від результатів функціонально-вартісної діагностики системи управління?
8. Що таке управлінський потенціал?
9. Як проводиться діагностування організаційної системи управління підприємством?
10. Як проводиться діагностика функціональної структури управління?
11. За якими напрямками діагностують якість управління персоналом?
12. Роль інформаційних систем управління підприємством в управлінській діагностиці.
13. Сутність і механізм оцінки відповідності організації виробництва та структури підприємства його стратегії.

Література:

1. Афанасьєв М. В., Білоконенко Г. В. Економічна діагностика: навчально-методичний посібник. Х. : ВД «Інжек», 2007. 296 с.
2. Данченко О.Б. Практичні аспекти реінжинірингу бізнес-процесів. К.: Університет економіки та права «КРОК», 2017. 238 с.
3. Євдокимова Н. М., Кірієнко А. В. Економічна діагностика: навчально-методичний посібник. К. : КНЕУ, 2005. 110 с.
4. Коваленко В. В. Теоретичні підходи у визначенні сутності діагностики підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2016. № 2(1). С. 17-20.
5. Мулик Т.О., Гловюк А. Діагностика фінансового стану підприємства як основа забезпечення його економічної безпеки. Житомир: Видавець О.О. Євенок. 2017. С. 104-105.
6. Мулик Т.О. Організація діагностики діяльності підприємства та його бізнес-процесів: теоретико-методичні підходи. Modern Economics. 2019. № 17. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/organization-of-diagnostics-of-enterprise>.
7. Мулик Т.О., Материнська О.А., Пльонсак О.Л. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2017. 288 с.
8. Нетепчук В.В. Управління бізнес-процесами: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2014. 158с.
9. Сарай Н.І. Економічна діагностика: навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. 165 с.
10. Томчук О.Ф. Звітність про рух грошових коштів як елемент інформаційного забезпечення аналізу фінансового стану підприємства. Інфраструктура ринку. 2019 . № 28 . С. 368-375. URL: <http://market-infr.od.ua/uk/28-2019>.
11. Швиданенко Г.О., Дмитренко А.І. Бізнес-діагностика: практикум. К. : КНЕУ ім. Вадима Гетьмана, 2015. 160 с.
12. Шляга О. В., Фурсик М. В. Сутність діагностики економічного стану підприємства в сучасних умовах господарювання. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2013. Випуск 5. С. 44-54.

ТЕМА 4. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА.

План

1. Фінансова діагностика підприємства як система підтримки прийняття управлінських рішень
2. Основні положення та інструментарій фінансової діагностики
3. Поглиблена та експрес-діагностика фінансово-господарської діяльності підприємства

Фінансова діагностика: основні положення, об'єкти й суб'єкти аналізу, інструментарій фінансової діагностики.

Принципи проведення фінансової діагностики. Три етапи фінансової діагностики. Оцінка поточного стану підприємства і його змін у порівнянні з попереднім періодом. Основні проблеми у фінансовому стані підприємства.

Основні моделі фінансової діагностики, їх характеристика. Дескриптивні, предикативні і нормативні моделі фінансової діагностики, їх сутність, особливості і сфера використання. Методичні проблеми дескриптивних моделей. Побудова системи аналітичних коефіцієнтів, методика їх обчислення і способи оцінки. Предикативні моделі у прогнозуванні майбутнього фінансового стану. Система показників фінансового стану підприємства. Діагностика за показниками ліквідності, фінансової стійкості, обіговості, рентабельності. Використання програмних комп'ютерних продуктів для оцінки фінансового стану підприємства. Життєвий цикл підприємства і тенденції у значеннях певних груп показників фінансового стану.

Інтегрована оцінка фінансового стану підприємства. Процедури синтезування одиничних та групових показників, способи їх оцінки. Різноманітність підходів до оцінки фінансового стану з урахуванням специфіки замовника. Використання середньозважених величин з урахуванням їх значимості.

Питання для дискусії

1. Які основні методологічні проблеми проведення фінансової діагностики?

2. Яке місце посідає фінансова діагностика в фінансово-аналітичній роботі підприємства?
3. Охарактеризуйте етапи проведення фінансової діагностики підприємства.
4. Які показники використовують для проведення фінансової діагностики підприємства?
5. Чи є фінансова діагностика універсальним методом визначення рівня ефективності функціонування підприємства?
6. Окресліть основні принципи формування фінансової звітності згідно з Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку?
7. Визначте сутність дескриптивних моделей фінансової діагностики?
8. Які предикативні моделі ви можете назвати?
9. Яке місце займає вертикальний, горизонтальний та коефіцієнтний аналіз у рамках фінансової діагностики?
10. Охарактеризуйте роль життєвого циклу підприємства і тенденції у значеннях певних груп показників фінансового стану.
11. Опишіть процедуру синтезування одиничних та групових показників, способи їх оцінки.
12. Визначте шляхи подолання фінансової кризи (покращення фінансового стану) на підприємстві.

Література:

1. Косова Т.Д., Сіменко І.В. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2013. 440 с.
2. Кривов'язюк І.В. Економічна діагностика: навчальний посібник. Київ.: Центр учбової літератури, 2013. 456 с.
3. Литвин Б.М., Стельмах Б.М. Фінансовий аналіз: навчальний посібник для студ. вузів. Тернопіль. нац. екон. ун-т. К.: Хай-Тек Прес, 2008. 335с.
4. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Тернопіль.: ТНЕУ, 2016. 304 с.
5. Мазур В.А., Томчук О.Ф., Браніцький Ю.Ю. Методика аналізу фінансового стану підприємства відповідно до вимог внутрішніх і зовнішніх

користувачів. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. № 3. С. 7-20.

6. Мулик Т.О., Мулик Я.І. Аналіз фінансової безпеки підприємств: індикаторний та ресурсно-функціональний підходи. Історико-теоретичні аспекти розвитку обліку, контролю і аналізу в Україні та світі: колективна монографія. Вінниця. 2015. 191-206.

7. Мулик Т.О. Томчук О.Ф., Федоришина Л.І. Аналітичне забезпечення заборгованості підприємства в умовах антикризового управління. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. - № 1. – 2019.

8. Мулик Т.О., Григораш М.В. Діагностика підприємства під час фінансової кризи, як складова антикризової політики. БІЗНЕС-НАВІГАТОР: науково-виробничий журнал. 2018. Випуск 5 (48). С. 160-163.

9. Правдюк Н.Л., Мулик Т.О., Мулик Я. І. Управління фінансовою безпекою підприємств: обліково-аналітичний аспект: монографія. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 224 с.

10. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2016. 430 с.

11. Тринька Л.Я., Іванчук (Липчанська) О.В. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. К.: Алерта, 2014. 768 с.

12. Шубіна С.В., Мірошник О.Ю., Швадченко В.О. Фінансовий аналіз. Практикум: навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2013. 296 с.

13. Школьник І.О., Боярко І.М., Дейнека О.В. та інші. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 368 с.

14. Томчук О.Ф. Критерії оцінювання і прогнозування фінансового стану та результатів діяльності підприємства. Молодий вчений. 2019. № 9 (73). С. 480-486.

ТЕМА 5. ДІАГНОСТИКА ВИТРАТНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ

План

1. Значення, завдання та джерела інформації для аналізу витрат на виробництво продукції
2. Аналіз витрат за економічними елементами
3. Аналіз витрат за статтями калькуляції

Витрати фірми. Операційні витрати, Собівартість реалізованої продукції. Адміністративні витрати. Витрати на збут. Економічні елементи витрат. Статті калькуляції. Прямі й непрямі витрати. Змінні та постійні витрати. Маржинальні та середні витрати. Пояснити термін «запасоємні витрати. Неповоротні витрати. Час прийняття управлінських рішень використання маржинальних та середніх витрат. Які витрати належать до прямих та непрямих витрат підприємства. Діагностика таких видів витрат як, витрати на оренду приміщень; витрати на амортизацію основного капіталу. витрати на сировину, матеріали, МШП. Діагностика витрат на зарплату управлінського персоналу. Витрати на відрахування на соціальне страхування виробничих робочих; витрати на рекламу.

Витрати на паливо; витрати на зарплату виробничих робітників. Витрати на гарантійне обслуговування та ремонт. Діагностика витрат на амортизацію обладнання. Маркетингові витрати, канцелярські витрати. Діагностика витрат на амортизацію офісного обладнання.

Виокремлення основних підходів до класифікації витрат з урахуванням цілей управління. Аналіз показників структури та динаміки витрат. Аналіз ефективності управління витратами. Місце і роль витрат в оцінці досягнутої ефективності діяльності. Виокремлення факторів і резервів мінімізації витрат. Встановлення основних резервів раціонального використання ресурсів у бюджетуванні чи плануванні витрат.

Питання для дискусії

1. Назвати етапи розвитку знань про сутність і зміст витрат.
2. Розкрити зміст витрат.
3. Охарактеризувати систему нормативно-правового забезпечення визнання витрат у діяльності фірми.
4. Що є метою економічної аналітики витрат? Які її напрями?
5. Що є джерелом інформації для економічної аналітики витрат?
6. За якими ознаками класифікують витрати?
7. Розкрити основні завдання аналізу структури й динаміки витрат.
8. За якими етапами аналізують ефективність управління витратами?

9. Виходячи з яких двох факторів компанії визначають базу розподілу витрат?
10. Що може бути базою для розподілу витрат?
11. Як розраховується ставка розподілу накладних витрат?
12. Чим відрізняються методи прямого, послідовного, взаємного розподілу витрат?

Література:

1. Косова Т.Д., Сіменко І.В. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2013. 440 с.
2. Кривов'язюк І.В. Економічна діагностика: навчальний посібник. Київ.: Центр учбової літератури, 2013. 456 с.
3. Литвин Б.М., Стельмах Б.М. Фінансовий аналіз: навчальний посібник для студ. вузів. Тернопіль. нац. екон. ун-т. К.: Хай-Тек Прес, 2008. 335с.
4. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Тернопіль.: ТНЕУ, 2016. 304 с.
5. Мазур В.А., Томчук О.Ф., Браніцький Ю.Ю. Методика аналізу фінансового стану підприємства відповідно до вимог внутрішніх і зовнішніх користувачів. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. № 3. С. 7-20.
6. Мулик Т.О., Мулик Я.І. Аналіз фінансової безпеки підприємств: індикаторний та ресурсно-функціональний підходи. Історико-теоретичні аспекти розвитку обліку, контролю і аналізу в Україні та світі: колективна монографія. Вінниця. 2015. 191-206.
7. Мулик Т.О. Томчук О.Ф., Федоришина Л.І. Аналітичне забезпечення заборгованості підприємства в умовах антикризового управління. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. - № 1. – 2019.
8. Мулик Т.О., Григораш М.В. Діагностика підприємства під час фінансової кризи, як складова антикризової політики. БІЗНЕС-НАВІГАТОР: науково-виробничий журнал. 2018. Випуск 5 (48). С. 160-163.
9. Правдюк Н.Л., Мулик Т.О., Мулик Я. І. Управління фінансовою безпекою підприємств: обліково-аналітичний аспект: монографія. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 224 с.
10. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2016. 430 с.

11. Тринька Л.Я., Іванчук (Липчанська) О.В. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. К.: Алерта, 2014. 768 с.
12. Шубіна С.В., Мірошник О.Ю., Швадченко В.О. Фінансовий аналіз. Практикум: навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2013. 296 с.
13. Шкільник І.О., Боярко І.М., Дейнека О.В. та інші. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 368 с.
14. Томчук О.Ф. Критерії оцінювання і прогнозування фінансового стану та результатів діяльності підприємства. Молодий вчений. 2019. № 9 (73). С. 480-486.

РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТУВАННЯ ТА РОЗРОБКА РЕКОМЕНДАЦІЙ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ КОМПЛЕКСНОЇ ДІАГНОСТИКИ

ТЕМА 6. ДІАГНОСТИКА ОКРЕМИХ ВИДІВ ТА АСПЕКТІВ ДІЯЛЬНОСТІ

План

1. Напрями та інструменти діагностики продукції
2. Групування і класифікації продукції
3. Міжгалузеві показники продукції
4. Аналіз інноваційної діяльності фірми

Діагностика бізнес-процесів, та продуктів підприємства її суть та основні завдання. Методологічні принципи діагностики продуктів та бізнес-процесів підприємства. Діагностика продукції, система показників їх оцінювання. Вимоги до системи показників бізнес-процесів. Аналіз процесів та його види. Оптимізація бізнес-процесів та її критерії. Групи показників бізнес-процесів організації (показники процесу, продукту, задоволеності споживача бізнес-процесу). Методи аналізу та аудиту бізнес-процесів. Методи кількісного та якісного аналізу продукції та бізнес-процесів. SWOT-аналіз процесу. Метод ранжування бізнес-процесів за ключовими факторами успіху. Матриця ранжування бізнес-процесів. Аналіз доданої вартості. Аналіз рівня бюрократії. Аналіз тривалості циклу. Функціонально-вартісний аналіз. Драйвер ресурсів. Оптимізація бізнес-процесів, її цілі. Методи оптимізації

бізнес-процесів підприємства. Міжгалузеві показники продукції. Система показників оцінки інноваційної діяльності підприємства. Аналіз інноваційної діяльності фірми. Види інновацій.

Питання для дискусії

1. Поняття виробничого потенціалу на підприємстві.
2. Визначте основні складові виробничого потенціалу підприємства.
3. Які показники слугують основою для оцінки ефективності виробничого потенціалу?
4. З яких етапів складається діагностика виробничого потенціалу підприємства?
5. Вкажіть основні чинники, що обумовлюють успішний розвиток ресурсного забезпечення виробничої програми.
6. Як правильно сформувати виробничу програму, ґрунтуючись на наявній виробничій потужності та платоспроможний попит споживачів на певний вид продукції?
7. Що є запорукою успішного управління розвитком виробничого потенціалу на основі його діагностики?
8. Охарактеризуйте фактори впливу на виробничий та інноваційний потенціал підприємства
9. Класифікація продукції та видів діяльності підприємства.
10. Визначте шляхи нарощування інноваційного потенціалу підприємства.
11. З якою метою здійснюють облік продукції в натуральних одиницях вимірювання?
12. Які види цін використовують в аналітиці виробництва та реалізації продукції?
13. Які джерела інформації використовують під час аналізу виробництва і реалізації продукції?
14. За якими ознаками здійснюють групування продукції суб'єктів бізнесу?
17. Охарактеризувати відповідні види продукції.
18. Охарактеризувати міжгалузеві показники продукції підприємств. У чому полягають їхні особливості?
19. Назвати показники оцінки динаміки виробництва промислової продукції.

20. Як обчислюють індекси виробництва ланцюговим і базисним методом?
21. Назвати види інновацій, які передбачено у звітності підприємств. Що таке продуктові інновації?
22. Навести приклади показників для аналізу інноваційної діяльності фірми

Література:

1. Косова Т.Д., Сіменко І.В. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2013. 440 с.
2. Кривов'язюк І.В. Економічна діагностика: навчальний посібник. Київ.: Центр учбової літератури, 2013. 456 с.
3. Литвин Б.М., Стельмах Б.М. Фінансовий аналіз: навчальний посібник для студ. вузів. Тернопіль. нац. екон. ун-т. К.: Хай-Тек Прес, 2008. 335с.
4. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Тернопіль.: ТНЕУ, 2016. 304 с.
5. Мазур В.А., Томчук О.Ф., Браніцький Ю.Ю. Методика аналізу фінансового стану підприємства відповідно до вимог внутрішніх і зовнішніх користувачів. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. № 3. С. 7-20.
6. Мулик Т.О., Мулик Я.І. Аналіз фінансової безпеки підприємств: індикаторний та ресурсно-функціональний підходи. Історико-теоретичні аспекти розвитку обліку, контролю і аналізу в Україні та світі: колективна монографія. Вінниця. 2015. 191-206.
7. Мулик Т.О. Томчук О.Ф., Федоришина Л.І. Аналітичне забезпечення заборгованості підприємства в умовах антикризового управління. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. - № 1. – 2019.
8. Мулик Т.О., Григораш М.В. Діагностика підприємства під час фінансової кризи, як складова антикризової політики. БІЗНЕС-НАВІГАТОР: науково-виробничий журнал. 2018. Випуск 5 (48). С. 160-163.
9. Правдюк Н.Л., Мулик Т.О., Мулик Я. І. Управління фінансовою безпекою підприємств: обліково-аналітичний аспект: монографія. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 224 с.
10. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2016. 430 с.

11. Тринька Л.Я., Іванчук (Липчанська) О.В. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. К.: Алерта, 2014. 768 с.
12. Шубіна С.В., Мірошник О.Ю., Швадченко В.О. Фінансовий аналіз. Практикум: навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2013. 296 с.
13. Школьник І.О., Боярко І.М., Дейнека О.В. та інші. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 368 с.
14. Томчук О.Ф. Критерії оцінювання і прогнозування фінансового стану та результатів діяльності підприємства. Молодий вчений. 2019. № 9 (73). С. 480-486.

ТЕМА 7. ДІАГНОСТИКА ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

План

1. Мета, джерела інформації та етапи діагностики ефективності діяльності підприємства.
2. Ключові індикатори прибутковості діяльності підприємства
3. Збалансована система показників

Діагностика ефективності діяльності фірми, оцінювання доходів, ділової активності, прибутковості діяльності, ефективності формування і використання акціонерного капіталу, конкурентоспроможності та вартості підприємства. Основними аспектами дослідження прибутковості діяльності підприємства. Обсяг та структура фінансового результату. Показники рентабельності. Податкове навантаження. Параметри розподілу прибутку. Резерви підвищення прибутковості функціонування. Мета, джерела інформації та аспекти діагностики ефективності діяльності підприємства; завдання. Аспекти діагностування та ключові індикатори прибутковості діяльності підприємства; Цілі, напрями дослідження, джерела вихідних даних і основні індикатори ефективності процесів формування та експлуатації акціонерного капіталу компанії; Сутність і значення вартості підприємства у сучасній економічній науці та практиці господарювання; Сутність методичних підходів до визначення вартості підприємства. Умови доцільності їх

застосування. Зміст та технологія ідентифікації рівня конкурентоспроможності підприємства.

Питання для дискусії

1. Основні особливості визначення резервів підприємства на основі діагностики бізнес-процесів.
2. Напрямки підвищення ефективності діяльності.
3. Аналіз структури балансу підприємства.
4. Система показників, що дозволяють здійснити діагностику ефективності діяльності підприємства.
5. Сутність ефективності діяльності на підприємстві та її види.
6. Фактори, що спричиняють фінансову кризу на підприємстві.
7. Характеристика вітчизняних методик прогнозування кризи підприємства.
8. Характеристика зарубіжних методик прогнозування кризи підприємства.
9. Напрями фінансової стабілізації суб'єктів господарювання.
10. Типи стійкості фінансового стану підприємства.
11. Напрями діагностики ефективності діяльності підприємства та показники, що використовуються при дослідженні.
12. Вітчизняний і зарубіжний досвід діагностування ефективності діяльності підприємства.
13. Економічна культура підприємства й особливості її діагностики.
14. Обґрунтованість управлінських рішень, їх оцінка.
15. Оцінка загальних результатів діяльності підприємства

Література:

1. Афанасьев М. В., Білоконенко Г. В. Економічна діагностика: навчально-методичний посібник. Х. : ВД «Інжек», 2007. 296 с.
2. Данченко О.Б. Практичні аспекти реінжинірингу бізнес-процесів. К.: Університет економіки та права «КРОК», 2017. 238 с.
3. Євдокимова Н. М., Кірієнко А. В. Економічна діагностика: навчально-методичний посібник. К. : КНЕУ, 2005. 110 с.

4. Коваленко В. В. Теоретичні підходи у визначенні сутності діагностики підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2016. № 2(1). С. 17-20.

5. Мулик Т.О., Гловюк А. Діагностика фінансового стану підприємства як основа забезпечення його економічної безпеки. Житомир: Видавець О.О. Євенок. 2017. С. 104-105.

6. Мулик Т.О. Організація діагностики діяльності підприємства та його бізнес-процесів: теоретико-методичні підходи. Modern Economics. 2019. № 17. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/organization-of-diagnostics-of-enterprise>.

7. Мулик Т.О., Материнська О.А., Пльонсак О.Л. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2017. 288 с.

8. Нетепчук В.В. Управління бізнес-процесами: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2014. 158с.

9. Сарай Н.І. Економічна діагностика: навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. 165 с.

10. Томчук О.Ф. Звітність про рух грошових коштів як елемент інформаційного забезпечення аналізу фінансового стану підприємства. Інфраструктура ринку. 2019 . № 28 . С. 368-375. URL: <http://market-infr.od.ua/uk/28-2019>.

11.. Швиданенко Г.О., Дмитренко А.І. Бізнес-діагностика: практикум. К. : КНЕУ ім. Вадима Гетьмана, 2015. 160 с.

12. Шляга О. В., Фурсик М. В. Сутність діагностики економічного стану підприємства в сучасних умовах господарювання. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2013. Випуск 5. С. 44-54.

ТЕМА 8. ДІАГНОСТИКА БАНКРУТСТВА

План

1. Сутність та зміст банкрутства підприємства як економічного явища
2. Основні причини появи та наслідки банкрутства підприємства
3. Основні моделі діагностики банкрутства підприємства

Поняття банкрутства та економічної безпеки. Джерела небезпеки та загроз і їх оцінка. Зони ризику та вразливі місця підприємства. Симптоми та ознаки банкрутства та кризових ситуацій. Функціональні складові економічної безпеки: фінансова, техніко-технологічна, політико-правова, інформаційна, кадрова, силова, ринкова, інтерфейсна, екологічна.

Інструментарій оцінки рівня ризику настання банкрутства підприємства. Процедури розрахунку за окремими складовими. Оцінка впливу складових на зміну рівня та аналіз заходів, спрямованих на досягнення необхідного рівня економічної безпеки підприємства. Вітчизняний і зарубіжний досвід діагностування можливості настання банкрутства підприємства. Особливості методичних підходів українського Агентства з питань неплатоспроможності і банкрутства підприємств. Z-рахунок Альтмана, різновиди моделей. Оцінка корпоративних ресурсів і визначення ймовірності настання банкрутства. Механізми забезпечення належної економічної безпеки підприємства. Система моніторингу стану та динаміки розвитку підприємства. Зміст та послідовність здійснення моніторингу. Організація і функціонування служби економічної безпеки підприємства та оцінка ефективності її діяльності.

Сутність, причини, види та кількісні параметри неплатоспроможності підприємства. Методичні підходи до діагностування ймовірності банкрутства суб'єкта господарювання. Зміст, причини та ознаки неправомірного використання інституту банкрутства.

Питання для дискусії

1. Банкрутство підприємств: основні терміни, поняття.
2. Фінансова санація підприємств.
3. Оцінка ймовірності банкрутства та його прогнозування.
4. Необхідність, функції і завдання інституту банкрутства.
5. Економіко-правові аспекти санації та банкрутства підприємств.
6. Фінансова стратегія підприємства.
7. Поточне фінансове планування.
8. Оперативне фінансове планування.
9. Контролінг виконання фінансового плану.

10. Основи формування моделі управління фінансовими ризиками суб'єкта господарювання.
11. Ризики у фінансово-господарській діяльності суб'єктів господарювання.
12. Критерії прийняття управлінських фінансових рішень в умовах невизначеності.
13. Основні методи кількісної оцінки ризику.
14. Критерії прийняття управлінських фінансових рішень в умовах невизначеності.
15. Алгоритм рейтингового оцінювання стану підприємств.
16. Багатофакторні моделі діагностики ймовірності банкрутства.
17. Нейтралізація фінансових ризиків підприємства.
18. Характеристика стадій аналітичної ідентифікації фінансових ризиків підприємства.
19. Сучасні методи аналізу ризиків підприємства.
20. Сучасні методи прийняття управлінських рішень в умовах ризику.
21. Напрями удосконалення інформаційного забезпечення ризиків підприємства.
22. Власність та інвестиції.
23. Внутрішні і зовнішні чинники оцінювання ризику.

Література:

1. Афанасьев М. В., Білоконенко Г. В. Економічна діагностика: навчально-методичний посібник. Х. : ВД «Інжек», 2007. 296 с.
2. Данченко О.Б. Практичні аспекти реінжинірингу бізнес-процесів. К.: Університет економіки та права «КРОК», 2017. 238 с.
3. Євдокимова Н. М., Кірієнко А. В. Економічна діагностика: навчально-методичний посібник. К. : КНЕУ, 2005. 110 с.
4. Коваленко В. В. Теоретичні підходи у визначенні сутності діагностики підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2016. № 2(1). С. 17-20.
5. Мулик Т.О., Гловюк А. Діагностика фінансового стану підприємства як основа забезпечення його економічної безпеки. Житомир: Видавець О.О. Євенок. 2017. С. 104-105.

6. Мулик Т.О. Організація діагностики діяльності підприємства та його бізнес-процесів: теоретико-методичні підходи. Modern Economics. 2019. № 17. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/organization-of-diagnostics-of-enterprise>.

7. Мулик Т.О., Материнська О.А., Пльонсак О.Л. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2017. 288 с.

8. Нетепчук В.В. Управління бізнес-процесами: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2014. 158с.

9. Сарай Н.І. Економічна діагностика: навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. 165 с.

10. Томчук О.Ф. Звітність про рух грошових коштів як елемент інформаційного забезпечення аналізу фінансового стану підприємства. Інфраструктура ринку. 2019 . № 28 . С. 368-375. URL: <http://market-infr.od.ua/uk/28-2019>.

11. Черненко Я. А. Сравнительный анализ методов диагностики бизнес-процессов. Научно-методический журнал «Концепт». 2016. Т. 17. С. 136-140.

12. Швиданенко Г.О., Дмитренко А.І. Бізнес-діагностика: практикум. К. : КНЕУ ім. Вадима Гетьмана, 2015. 160 с.

13. Шляга О. В., Фурсик М. В. Сутність діагностики економічного стану підприємства в сучасних умовах господарювання. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2013. Випуск 5. С. 44-54.

ТЕМА 9. РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА ТА ОЦІНКА ВАРТОСТІ БІЗНЕСУ

План

1. Необхідність, завдання і принципи експертної оцінки вартості підприємства
2. Вартість капіталу підприємства
3. Методичні підходи до оцінки вартості підприємства

Вартість господарюючого суб'єкта: концепції природи вартості, предмет; мета й принципи оцінки. Підприємство як майновий комплекс. Статична і динамічна концепції підприємства та їх відображення у методичних підходах

до оцінки майна. Затратна оцінка майна. Ціна майна, що «входить» у баланс і «виходить» з балансу. Фізичне, функціональне, технологічне і економічне старіння майна і врахування його зношеності у відновній оцінці. Ліквідаційна оцінка майна підприємства-банкрута. Трудова, ресурсно-витратна та природа корисної вартості господарюючого суб'єкта. Принципи формування та визнання вартості. Цільова, контрольна та стимулююча функції оцінки вартості. Види експертного оцінювання вартості майна підприємства. Характеристика видів вартості. Етапи процесу оцінки. Складові ринкової ціни підприємства. Принципи формування ринкової вартості.

Підготовка інформації, що використовується при оцінці вартості підприємства. Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства.

Інформаційна база оцінки. Склад та джерела для отримання інформації. Коректування та наведення даних. Методичні підходи до оцінки фінансового стану підприємства з метою оцінки його вартості. Оцінка ризику підприємства.

Методи оцінки вартості, засновані на майновому підході (чистих активів, ліквідаційної вартості активів). Методи оцінки вартості, що базуються на дохідному підході (капіталізація чистого прибутку, капіталізація дивідендів, дисконтування грошових потоків). Методи оцінки вартості, засновані на порівняльному підході (порівняльний продаж, аналоги, галузеві коефіцієнти). Етапи та процедури оцінки вартості з використанням різних методів.

Коригування вартості підприємства на: фінансовий стан; ступінь контролю частки, що оцінюється; ліквідність частки, що оцінюється; залежно від асортименту виготовленої продукції; з урахуванням інших факторів.

Питання для дискусії

1. Що собою уявляє оцінка майнового стану підприємства?
2. Що входить до складу майнового комплексу підприємств і підлягає оцінці?
3. Які принципи закладені в оцінку вартості підприємства, як їх класифікують?
4. Які етапи можна виділити в процесі діагностики майнового стану підприємств?
5. Які існують підходи, що закладені в основу оцінки вартості підприємства?
6. В чому суть витратного підходу до оцінки вартості підприємства?

7. Які переваги та недоліки має витратний метод визначення вартості підприємства?
8. В чому суть аналогового підходу в оцінці вартості бізнесу?
9. Які переваги та недоліки має аналоговий метод оцінки бізнесу?
10. В чому суть доходного підходу в оцінці вартості підприємства?
11. Які переваги та недоліки має доходний підхід оцінки бізнесу?
12. В чому суть методу капіталізації доходів?
13. В чому суть методу дисконтування грошового потоку?
14. Які переваги та недоліки має метод дисконтування майбутніх доходів?
15. Охарактеризуйте нормативні підходи щодо оцінки майна підприємств в Україні.
16. Сутність аналізу динаміки валюти балансу та його структури.
17. Механізм оцінювання фінансової стійкості підприємства.
18. Механізм аналізу ліквідності фірми.

Література:

1. Косова Т.Д., Сіменко І.В. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2013. 440 с.
2. Кривов'язюк І.В. Економічна діагностика: навчальний посібник. Київ.: Центр учбової літератури, 2013. 456 с.
3. Литвин Б.М., Стельмах Б.М. Фінансовий аналіз: навчальний посібник для студ. вузів. Тернопіль. нац. екон. ун-т. К.: Хай-Тек Прес, 2008. 335с.
4. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Тернопіль.: ТНЕУ, 2016. 304 с.
5. Мазур В.А., Томчук О.Ф., Браніцький Ю.Ю. Методика аналізу фінансового стану підприємства відповідно до вимог внутрішніх і зовнішніх користувачів. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. № 3. С. 7-20.
6. Мулик Т.О., Мулик Я.І. Аналіз фінансової безпеки підприємств: індикаторний та ресурсно-функціональний підходи. Історико-теоретичні аспекти розвитку обліку, контролю і аналізу в Україні та світі: колективна монографія. Вінниця. 2015. 191-206.

7. Мулик Т.О. Томчук О.Ф., Федоришина Л.І. Аналітичне забезпечення заборгованості підприємства в умовах антикризового управління. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. - № 1. – 2019.
8. Мулик Т.О., Григораш М.В. Діагностика підприємства під час фінансової кризи, як складова антикризової політики. БІЗНЕС-НАВІГАТОР: науково-виробничий журнал. 2018. Випуск 5 (48). С. 160-163.
9. Правдюк Н.Л., Мулик Т.О., Мулик Я. І. Управління фінансовою безпекою підприємств: обліково-аналітичний аспект: монографія. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 224 с.
10. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2016. 430 с.
11. Тринька Л.Я., Іванчук (Липчанська) О.В. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. К.: Алерта, 2014. 768 с.
12. Шубіна С.В., Мірошник О.Ю., Швадченко В.О. Фінансовий аналіз. Практикум: навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2013. 296 с.
13. Школьник І.О., Боярко І.М., Дейнека О.В. та інші. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 368 с.
14. Томчук О.Ф. Критерії оцінювання і прогнозування фінансового стану та результатів діяльності підприємства. Молодий вчений. 2019. № 9 (73). С. 480-486.

Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів при вивченні дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного контролю знань і підсумковим результатом є екзамен.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння лекційного матеріалу, набуття практичних навичок при вирішенні виробничих ситуацій та розв'язання завдань, уміння самостійно опрацьовувати теоретичний матеріал, висловлювати власні думки, обґрунтовувати власні ідеї, проводити презентації опрацьованого матеріалу.

Об'єктами контролю є:

Усні відповіді: вміння змістовно висвітлити запропоноване запитання; логічно викладати матеріал; вміння знайти вірну аргументацію; використання основної та допоміжної літератури; культура мовлення; впевненість, емоційність та виразність у ході виступу.

Практичні завдання: вміння розв'язувати задачі; вміння аналізувати отримані результати; вміння формулювати висновки та висвітлювати пропозиції; вміння оформити результати роботи.

Поточні тести та практичні роботи;

Презентації результатів виконаних робіт і досліджень.

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за 100-бальною шкалою

Передбачається використання усного та письмового контролю. Усний контроль дозволяє виявити рівень виконання домашніх самостійних завдань, виокремити ключові аспекти і з'ясувати проблеми у розумінні теми. Письмовий контроль здійснюється шляхом тестування знань студентів на кожному практичному занятті, за окремо заданими викладачем для домашнього самостійного опрацювання, запитаннями і задачами та для перевірки рівня опрацювання нормативно-правового забезпечення теми.

Форми контрольних заходів

(поточний, семестровий, підсумковий контроль)

1. Поточний контроль проводиться під час аудиторних занять.

За результатами поточного контролю виводиться **середня поточна оцінка (СПО)** за 100-бальною системою, яка визначається за формулою:

$$\text{СПО} = \frac{\text{сума поточних оцінок (за 5 – ти бальною шкалою)}}{\text{кількість поточних оцінок}} \times 20 \left(\text{вага 1 балу} \frac{100}{5} \right)$$

Критерії поточного оцінювання:

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії оцінювання
5	Здобувач вищої освіти повністю оволодів програмою навчальної дисципліни, засвоїв компетентності та програмні результати навчання, дає послідовні чіткі і логічно побудовані відповіді на основні та додаткові питання, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Вміє застосовувати матеріал для винесення власних суджень.
4	Здобувач вищої освіти достатньо повно оволодів програмою навчальної дисципліни, засвоїв компетентності та програмні результати навчання, проте у відповідях (усних та письмових) допускає не суттєві неточності, з незначними помилками демонструє розуміння певних теорій і фактів, оперує понятійним апаратом з незначними помилками. Добирає аргументи на підтвердження своєї позиції.
3	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі оволодів програмою навчальної дисципліни, компетентностями та програмними результатами навчання, викладає основний зміст навчального матеріалу під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
2	Здобувач вищої освіти не володіє програмою навчальної дисципліни, компетентностями та програмними результатами навчання. Фрагментарно, поверхнево (без аргументації та обґрунтування) викладає навчальний матеріал під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
1	Здобувач вищої освіти демонструє неприйнятний рівень опанування програмою навчальної дисципліни.

У разі запровадження дистанційної форми навчання поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти за допомогою дистанційних технологій здійснюється під час проведення дистанційних занять, а також шляхом оцінювання індивідуальних і групових завдань, що виконуються здобувачами освіти в електронній формі відповідно до «Інструкції щодо

організації поточного, семестрового контролю та атестації здобувачів вищої освіти із застосуванням дистанційних технологій навчання»

2. Семестровий контроль з даної дисципліни здійснюється у формі заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного освітньою програмою. Семестровий контроль проводиться для оцінювання результатів навчання за 100-бальною системою, національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Відповідність семестрової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
	Екзамен	Залік	Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	Зараховано	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82 – 89	Добре		B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75 – 81			C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67 – 74	Задовільно		D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60 – 66			E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35 – 59	Незадовільно	Не зараховано	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1 – 34			F	Незадовільно (з обов’язковим повторним курсом)

Студенти денної форми навчання допускаються до екзаменаційної сесії, якщо вони виконали вимоги цього робочого навчального плану за поточний семестр та не мають академічної заборгованості за попередній семестр. Студенти, які в поточному семестрі мали пропуски занять і до початку екзаменаційної сесії не засвоїли матеріал пропущених тем і розділів навчальної дисципліни, до семестрової атестації з відповідної дисципліни не допускаються.

Студенти (слухачі) заочної форми навчання допускаються до екзаменаційної сесії, якщо вони не мають академічної заборгованості за

попередній семестр та за умови успішного засвоєння програмного матеріалу і виконання усіх необхідних видів робіт.

3. Підсумковий контроль. За результатами роботи здобувачів вищої освіти упродовж вивчення навчального курсу виводиться **підсумкова** оцінка за формулою:

(середня поточна оцінка (макс.100 б.) + семестрова оцінка(макс.100 б.)) / 2

**Перелік питань, які виносяться на підсумковий контроль знань з
дисципліни «Діагностика підприємницької діяльності»**

1. У чому сутність і функціональне призначення діагностики підприємницької діяльності?
2. Що загальне й у чому відмінність діагностики від аналізу і моніторингу?
3. Які існують види діагностики підприємницької діяльності?
4. Який порядок проведення діагностичного дослідження?
5. Економічна діагностика – наука або практичний інструментарій?
6. Чи здатне і якою мірою сучасне підприємство без сторонньої допомоги (консалтингової фірми) проводити діагностику підприємницької діяльності?
7. Охарактеризуйте загальні методи економічної діагностики.
8. Охарактеризуйте спеціальні методи діагностики підприємницької діяльності
9. Чим відрізняються поняття «набір показників» і «система показників»?
- 10.Що покладено в основу логіко-дедуктивних систем показників?
- 11.Що покладено в основу емпірико-індуктивних систем показників?
- 12.Який недолік мають всі перелічені системи показників?
- 13.Конкурентне середовище підприємства.
- 14.Аналіз конкурентної структури ринку (індекс Херфіндаля-Хіршмана, коефіцієнт концентрації ринку).
- 15.Методика діагностики конкурентного середовища.
- 16.Сутність і види рейтингових оцінок.
- 17.Методи рейтингової оцінки діяльності підприємства
- 18.Розкрийте сутність поняття «збалансована система показників».

19. В чому полягає відмінність понять «збалансована система показників» і «комплексна система показників»?
20. Які складові виділено в BSC-моделі Нортон-Каплана?
21. Що представляє собою піраміда ефективності?
22. Назвіть основні положення, які слід враховувати при розробці ЗСП?
23. Назвіть етапи розробки ЗСП?
24. Яких вимог необхідно дотримуватись при формуванні КПЕ?
25. В чому полягає принципова відмінність оцінок отримуваних за допомогою ЗСП від традиційних оцінок ефективності управління?
26. Назвіть переваги використання ЗСП?
27. Що представляє собою інтегральна оцінка?
28. Назвіть етапи проведення інтегральної оцінки?
29. Яким вимогам повинен відповідати інтегральний показник?
30. Які існують види інтегральної оцінки?
31. В чому полягає сутність оцінки динаміки економічної діяльності підприємства?
32. Що відображає коефіцієнт Кенделла?
33. Що представляє собою інтегральна оцінка ефективності управління підприємствами?
34. Від чого залежить якість інтегральної оцінки ефективності управління підприємством?
35. Назвіть послідовність дій при реалізації графічного методу узагальнення інформації?
36. Дайте визначення терміну «експерт».
37. Розкрийте сутність методу експертних оцінок.
38. Охарактеризуйте метод інтерв'ю.
39. Мета і сутність методу Дельфі.
40. Основні етапи технічної обробки результатів експертного опитування.
41. Основні елементи моделі S.C.O.R.E.
42. Дайте визначення економічної безпеки підприємства.
43. Назвіть основні стадії кризи.
44. Фактори, що впливають на виникнення кризової ситуації.

45. Структура функціональних складових економічної безпеки підприємства.
46. Фактори внутрішнього середовища підприємства, які впливають на оцінювання вартості бізнесу.
47. Дайте характеристику модифікацій оцінки вартості бізнесу.
48. Які методи дохідного підходу до оцінки вартості бізнесу?
49. Охарактеризуйте особливості застосування витратного підходу до оцінки вартості бізнесу.
50. Яка мета здійснення оцінки вартості бізнесу?

Рекомендовані джерела інформації

Основна

1. Воскобоева О.В., Ромащенко О.С., Економічна діагностика: навчальний посібник. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2021. 194с.
2. Гусева О.Ю., Воскобоева О.В., Ромащенко О.С. Економічна діагностика: навчальний посібник. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2021. 164с
3. Економічна діагностика: Підручник / В. Л. Дикань, І. В. Токмакова, В. О. Овчиннікова та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2022. 284 с.
4. Кривов'язюк І. В. Економічна діагностика: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2017. 456 с.
5. Костенко Т.Д. Економічна діагностика. Практикум. К.: Центр учбової літератури, 2007. 186 с.
6. Кущенко О.І. Бізнес-статистика : навч.-метод. посібник. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2019. 116 с.
7. Лаговський В. В., Краєвський В. М.. Бізнес-аналітика та моделювання : навч. посібник, Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2020. 442 с.
8. Сарай Н.І. Економічна діагностика: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. с. 165.

Допоміжна

9. Грищенко І. М. Підприємницький бізнес: Підруч. для студентів ВНЗ / І. М. Грищенко. К.: Грамота, 2016. 519 с.
10. Дикань В.Л., Зубенко В.О., Толстова А.В. Діагностика

конкурентоспроможності підприємства та продукції: конспект лекцій. Харків: УкрДАЗТ, 2010. 42 с.

11. Лігоненко Л. О. Підприємництво і бізнес-культура: підручник / Л.О. Лігоненко, Г.Л. Піратовський, І.В. Молоштан та ін.; за заг. ред. Л.О.Лігоненко К.: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2011. 508 с.
12. Методика розрахунку індикаторів ділових очікувань. Київ : Держстат України, 2021. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
13. Неоекономіка та імперативи розвитку підприємництва : монографія / І. М. Рєпіна, В. П. Кукоба, О. О. Кизенко та ін.]. К. : КНЕУ, 2021. 243 с.
14. Підприємництво: організація, ефективність, бізнес-культура : практикум / Колот В.М., Рєпіна І.М., Щербина О.В. , Шергіна Л.А., Ковтун В.П. К.: КНЕУ. Електронна версія: http://irbis.kneu.edu.ua/cgi-bin/cgi64/cgiirbis_64.exe
15. Стратегічне управління: навч. посіб. / В.Л. Дикань, В.О. Зубенко, І.В. Токмакова та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 272 с.
16. Управління підприємницькою діяльністю: навч. посібник / Н. М. Шматько, Р. О. Побережний, М. В. Кармінська-Белоброва, І. В. Угрімова [та ін.] ; ред. : проф. Перерва П. Г., доц. Пантелєєв М. С. ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Електрон. текст. дані. Харків, 2019. 1100 с.
17. Швиданенко Г. О. Бізнес-діагностика: практикум [Г. О. Швиданенко, А. І. Дмитренко] К.: КНЕУ ім.Вадима Гетьмана, 2015. 160 с. URL: <http://www.dut.edu.ua/ua/lib/1/category/96/view/2104>

Інформаційні ресурси

1. Про Антимонопольний комітет України : закон України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3659-12>.
2. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: закон України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>
3. Господарського кодексу України: закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.

4. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14#Text>
5. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. Офіційний сайт. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
6. Законодавство України. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
7. Національний банк України. Офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua/>
8. Міністерство фінансів України. Офіційний сайт. URL:<https://mof.gov.ua/uk>.
9. Державна фіскальна служба України. Офіційний сайт. URL: <http://sfs.gov.ua/>.
10. Діагностика підприємницької діяльності. Дистанційний навчальний курс в системі Moodle. Укл. Волощук Ю.О. URL : <http://pdatu.net.ua/course/view.php?id=1523>

[illegible]

Навчальне видання

Волощук Ю.О., Волощук К.Б.

Методичні вказівки
для самостійної роботи з дисципліни «Діагностика підприємницької
діяльності» для студентів денної, заочної (дистанційної) форми навчання
освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю
076 «Підприємництво та торгівля»
Редактор: Волощук Ю.О.

Підписано до друку _____. 2024 р.
Формат 60х90/16 Ризографія. Авт. арк. 1,7.
Обл.-вид. арк. _____ Наклад _____ прим. Зам. _____.

Підготовлено до друку та видруковано
у Закладі вищої освіти «Подільський державний університет»
32300, Кам'янець-Подільський, вул. Шевченка, 12

